

AZ ERŐSEBB KÖZÉP-EURÓPA ERŐSEBB EURÓPAI UNIÓT ÉS TRANSZATLANTI KÖZÖSSÉGET JELENT: HORVÁTORSZÁG SZEREPE A KOHÉZIÓNKBAN ÉS RUGALMASSÁGUNKBAN¹

Kolinda Grabar-Kitarović, a Horvát Közársaság elnökének beiktatási beszéde a Budapesti Corvinus Egyetemen

Budapest, 2017. szeptember 12.

*Tisztelt Professor Láncki András Rektor Úr,
Tisztelt Szenátusi és Tantestületi Tagok,
Hölgyeim és Uraim,
Kedves Diákok!*

Szeretném megköszönni a szívélyes bemutatást, továbbá a meleg fogadtatást, melyben ma részesítettek. Nagy öröömre szolgál, hogy itt lehetek ma Önökkel egy olyan helyen, amely az oktatás területén nyújtott kimagasló eredményeiről ismert. A Corvinus Egyetem világszerte a kutatás és az innovatív fejlesztési projektek iránti elkötelezettségéről, valamint a globális kihívások kezelésében betöltött szerepéről híres, miközben kiáll az európai értékekért és az intenzívebb közép- és kelet-európai együttműködésért.

Engedjék meg, hogy emlékeztessem Önöket: Corvin Mátyás Horvátországnak is királya volt, Matija vagy Matijaš Korvin néven. Mint azt bizonyára Önök is tudják, a Horvát Királyság 1102-től perszonalunióban állt Magyarországgal. A hosszú közös történelmünkben volt mindenféle uralkodó, ám Corvin Mátyás kétség kívül egyike volt a legjobbaknak, nem csak a történelemkönyvek szerint, hanem aszerint is, ahogyan emlékeznek rá az emberek. A horvát népi hagyományban is létezik az a mondás: „Pogle dobri kralj Matijaš spi, nikakve pravice ni!” – „Meghalt Mátyás, oda az igazság.” Jó és igazságos uralkodónak tartották, aki garantálta a jogbiztonságot. Továbbá hatékony védelmi rendszert hozott létre, amely a jól szervezett királyságot sikeresen védte meg az Oszmán Birodalomtól.

Minden bizonnyal ő volt kora egyik legtehetségesebb és legműveltebb európai uralkodója. Több nyelven beszélt, gyűjtötte és olvasta a könyveket. A Bibliotheca Corviniana a kor egyedülálló kulturális kincse volt, aminek nagy része sajnos megsemmisült a török hódoltság alatt.

Udvara a humanizmus jelentős központja volt, ahol néhányan a legkiemelkedőbb horvátok közül is tervékenykedtek. Ez azt bizonyítja, hogy nem csak formális, hanem erős politikai, kulturális és egyházi kötelék is volt a horvátok és a magyarok között a Hunyadiak idejében.

Nemzeteinket eredendően összekapcsolta ez a közös történelem, nem csak Mátyás idejében, hanem előtte és utána is. Ezért országaink ma is egymásra támaszkodnak, s az Európai Unió tagjaiként, szilárdan elkötelezték magukat egy erős európai közösség építése mellett, és kiemelten a közép-európai népek és államok közös értékeinek erősítése mellett, amelyek megjelennek a Három Tenger Kezdeményezésben is.

Évszázadokon keresztül a mi közép-európai kulturális térségünk sajátos, oszthatatlan térként működött és meghatározta közös örökségünket. Közép-Európában az emberek és eszméik, érdeklődésük tárgya, tudásuk és készségeik mindig együtt változtak, és változnak ma is. Ez Közép-Európa lényege: a Balti-tengertől az Adriáig, Északról Délig a közép-európai térségben. Számomra Horvátország Dél-Közép-Európa. Itt olvad egybe Közép-Európa a Mediterráneummal.

A mai alkalommal, amikor az Önök tekintélyes Egyetemének díszdoktori kitüntetését veszem át, szeretném kifejezni hálámat a Budapesti Corvinus Egyetemnek és mindannyiuknak a lehetőségért, hogy megoszthatom gondolataimat Horvátország szerepéről egy új, szorosan együttműködő, megerősödött Közép-Európában, amely az európai rugalmasság és kohézió gerince lesz – alapvető feltételeként az euro-atlanti stabilitásnak és biztonságának.

Mély meggyőződésem, hogy az erősebb Közép-Európa erősebb EU-t és hathatósabb transzatlanti közösséget jelent. A gyorsan növekvő globális kihívásokkal szembesülve Európa és az egész euro-atlanti térség forduloponthoz érkezett, ami próbára teszi független országaink rugalmasságát, de még inkább kitartásunkat a közös eszmék, célok és értékek mellett. Az euro-atlanti térség mindig is a stabilitás, együttműködés és partnerség szigete volt, s az egységes, szabad és békés Európa közös eszméjére támaszkodott. Ezenkívül a transzatlanti kapcsolat évtizedek óta horgonya Európa biztonságának, fejlődésének, prosperitásának és folyamatos növekedésének.

Öntudatosabb, magabiztos és multi-dimenzionális külpolitikájával Horvátország kihasználja földrajzi adottságait annak érdekében, hogy részt vegyen Európa néhány legégetőbb problémájának megoldásában. Közép-európai országgént egyértelműen nem akarjuk a tagországokat mag-kontra-periféria országokként, vagy többsebességes európai területként látni. Elutasítjuk azt a megfélemezést, hogy Közép-Európa a kontinens Achilles-sarka, és teljes mértékben ki akarjuk használni hatalmas közös lehetőségeinket.

Ma az EU 28 tagországból áll, 500 millió ember él 277 régióban. A tíz legdinamikusabb európai régió átlagos GDP-je ötször nagyobb, mint a tíz legkevésbé fejletté. Ezek az egyenlőtlenségek az eltérő fejlettségű infrastruktúra, foglalkoztatás és befektetések következményei, ami egyébként Közép-Európát jellemzi. Ugyanakkor a Három Tenger Kezdeményezés országainak GDP-je összesítve – közös gazdaságként kezelve – nagyobb, mint Kanadáé vagy az Orosz Föderációé.

Hölgyeim és Uraim, határozott meggyőződésem, hogy a nemzeti sajátosságokat és

érdekeket tiszteletben tartva és szorosabban együttműködve, eredményesebben tudjuk megvalósítani célkitűzéseinket.

Azok miatt a történelmi események miatt, amelyek Közép-Európa szétszabdalásához vezettek, az európai kontinens konszolidációja nem tudta semlegesíteni a „rég” és az „új” Európa közötti mesterséges megosztottságot. Ennek következtében Közép-Európa infrastrukturális szempontból gyenge észak-déli összeköttetésekkel rendelkezik, ami növeli sebezhetőségünket a manapság felmerülő sokfajta globális kihívással szemben. Az említett akadályok legyőzése, továbbá a még erősebb európai és euro-atlanti koherencia, kohézió és szolidaritás elérése céljából tizenkét közép-európai tagállam sikeresen összefogott a globálisan elismert Három Tenger Kezdeményezés keretében, élükön északi barátainkkal és szövetségeseinkkel, a lengyelekkel, délen pedig a horvátokkal.

Ez egy informális és rugalmas politikai platform, mely teret biztosít az eszmecsere, üzleti vállalkozásaink és konkrét projektek, kezdeményezések közötti kapcsolatfelvételre. Túl ezen peddig összeköti azokat, akik a legértékesebbek mindannyiunk számára: az embereket, különösen az ifúságot, a jövőnket. Ez a Kezdeményezés a fiatalok számára jó munkahelyeket és méltányos, globálisan is versenyképes fizetéseket fog biztosítani. Lehetővé teszi, hogy itthon maradjanak, és segítsék nemzeteinket a gazdaság és a társadalom építésével. Ha ezt elérjük, ez a végső siker jele lesz.

A Három Tenger Kezdeményezés projektjeinek célja erősíteni a gazdasági és politikai együttműködést a hiányos közép-európai infrastrukturális hálózat kiépítésével. Jelentős energiát fektetünk abba, hogy biztosítsuk a politikai támogatást, és hogy a befektetéseket és az infrastrukturális integrációt gyorsítsuk azokon a területeken, amelyek létfontosságúak a gazdasági növekedéshez, a munkahelyteremtéshez és az általános jóléthez mind a tizenkét résztvevő ország, valamint az EU egészének tekintetében is.

Célunk, hogy erősebb kohéziót alakítsunk ki az Európai Unióban és az egész európai kontinensen, hogy közösen alakítsunk ki jelentős gazdasági ütőer rendszerereket, beleértve az energiahordozókat továbbító csővezetékek vagy elektromos távvezetékek rendszerét, továbbá autópályákat, vasutakat és telekommunikációs összeköttetéseket. Ezen infrastrukturális projektek és hálózatok a legsürgősebb prioritásaink. Biztosítják számunkra, hogy sikeresen összekössük a Balti-tengert, az Adriát és a Fekete-tengert, és ezáltal egy gazdaságilag növekvő és prosperáló térség jöjjön létre. Ily módon erősebben kapcsolódnánk a globális energiapiacához, egyúttal hozzájárulnánk az energia diverzifikációhoz és az energiakereskedelem liberalizációjához. Ebben a vonatkozásban a horvátországi Krk-szigeten épülő „lebegő” LNG-terminállal változatosabbá tesszük az energia-útvonalakat és -forrásokat az európai kontinens számára és gondoskodunk a gázellátás biztonságáról Közép- és Dél-Kelet-Európában.

Ha túljutnánk az Európai Unió ezen területének történelmi megosztottságán, ez nem csak gazdasági fellendülést jelentene a közép-európai régió számára, hanem megerősödne az Unió észak-dél tengelyének stratégiai jelentősége is, ami elengedhetetlen a geopolitikai biztonság szempontjából, tekintettel a szomszédságban uralkodó rendezetlen körülményekre.

Mialatt Horvátország hatalmas energiát fektet be a közép-európai partnereivel és barátaival való együttműködésbe, ezzel párhuzamosan kiterjeszti külpolitikai fókuszát a Mediterrán medencére. Földrajzi elhelyezkedésének köszönhetően Horvátország a Három Tenger Kezdeményezés kapuja a Mediterráneum és az alternatív energiaellátó

útvonalak felé. Ebben a tekintetben nem lehet eléggé hangsúlyozni a Földközi-tenger térségének fontosságát Európa szempontjából. Természetesen a térség stabilitása és biztonsága a legfontosabb. Mindannyian emlékszünk, talán túlságosan is, a menekülthullámra, amely egy időben érte el Dél-Kelet-Európát és a Mediterráneumot. Ha bármit tanulunk ezekből a szerencsétlen eseményekből, akkor az a párbeszéd és együttműködés szükségessége hasonló kihívások esetén.

Fontos kihangsúlyozni az európai kontinens és a Mediterráneum közötti kapcsolatot, mert az instabilitás legcsekélyebb jele a Mediterráneumban komoly hatással van Európára. Egyértelmű és tagadhatatlan, hogy a Földközi-tenger térsége számára szükséges a nagyobb európai szerepvállalás és támogatás, hogy a térséggel egy igaz és őszinte partneri viszony épüljön ki, amihez Európának komoly érdeke fűződik. Közvetlenül is megtapasztaltuk, hogy a migrációs hullám részleges és egyoldalú kezelésének próbálkozásai megbuktak, amikor szembesültek az események méreteivel. Szükség van egy átfogó európai megközelítésre, amely magába foglalja a a Mediterráneum déli szomszédaival koordinált erőfeszítéseket, hogy felkészülhessünk hasonló események lehetséges megjelenésére. Ebben az értelemben Horvátország továbbra is támogatja az EU átfogó és integrált migrációs politikáját, amellyel, hogy figyelemmel kíséri az egyéb létező és lehetséges útvonalakat. Az úgynevezett nyugat-balkáni útvonalat zárva kell tartani. Ennek érdekében továbbra is kezelni kell a migrációt kiváltó okokat, keresni a konfliktusok és krízisek fenntartható és tartós megoldásait, miközben törekszünk a stabilitásra és a saját rugalmasságunk kialakítására. Továbbá szükséges, hogy közeli kapcsolatban maradjunk a dél-kelet-európai országokkal és előmozdítsuk a regionális együttműködést.

Ebben a vonatkozásban nem szabad elfelejtenünk az euro-atlanti perspektíva fontosságát Dél-Kelet-Európa számára, ami stratégiai jelentőséggel bír az egész Európai Unió szempontjából. A nemzetközi közösség az elmúlt évtizedben elvesztette érdeklődését Dél-Kelet-Európa iránt, mivel Európának ezen a részén a nagyobb konfliktusok és biztonsági problémák megoldódni, vagy legalábbis csökkenni látszanak. Európa ezen térsége manapság számos olyan befolyásnak és folyamatnak van kitéve, amelyek veszélyeztetik a stabilitását és biztonságát.

Horvátország erőteljesen támogatja az EU és a NATO dél-kelet-európai bővítésének gondolatát. Segítséget ajánlunk mindenkinek, aki kész elindulni a reformok és átalakítások kihívásokkal teli útján. Azonban az euro-atlanti integráció felé törekvő országokat fokozottan veszélyeztetik kívülálló felek illegitim próbálkozásai, melyek politikai irányváltásra készítenék őket. Szeretném hangsúlyozni, hogy tiszteletben tartjuk bármely ország szuverén döntését, hogy másfelé keressenek maguknak szövetségeseket és partnereket. Amit nem támogatunk és nem tolerálunk, az a rejtett harmadik fél bevonása ilyen döntéshozatali folyamatokba.

Dél-Kelet-Európa teljes mértékben megtapasztalja mindazon jelentős biztonsági problémákat, melyekkel ma az EU és a NATO szembesül. Ha számításba vesszük a térségben rejlő politikai instabilitást, részben a gyenge intézményeket és gazdaságokat, valamint sok egyéb gátló körülményt, nyilvánvalóvá válik annak szükségessége, hogy a még mindig fiatal demokráciák jobban elkötelezzék magukat az EU és NATO felé. Dél-Kelet-Európa országai túl régóta ülnek az euro-atlanti várószobában, bármilyen tényleges előrehaladás nélkül. Jogosan várják el tőlünk a valódi elkötelezettséget, ne-

künk pedig újra rá kell találnunk arra az optimizmusra, amely egy évtizeddel ezelőtt volt érezhető.

Őszintén meg vagyok győződve, hogy a konstruktív párbeszéd és együttműködés tovább fogja erősíteni az európai integrációt és konszolidációt. Csak ebben az esetben és csak együtt vagyunk képesek megvalósítani Európa kohézióját és rugalmasságát. Ez lehet az eredménye a Három Tenger Kezdeményezés országai közös erőfeszítésének. Ezt a lehetőséget meg kell ragadnunk, és újra lánggra kell lobbantanunk az euro-atlantizmus jelzőfényét Dél-Kelet-Európában. Horvátország továbbra is ezen erőfeszítések bajnoka marad.

Még egyszer nagyon köszönöm a figyelmüket és a díszdoktori címet, ami mindenképpen arra fog sarkalni, hogy lankadatlanul folytassam a munkát a saját doktori értekezésem a Zágrábi Egyetemen.